

ViRedo AB
Box 55642
102 14 STOCKHOLM

RekMb

Beslut om sanktionsavgift

Beslut

Länsstyrelsen i Stockholms län (Länsstyrelsen) beslutar att ViRedo AB, 556715-7630, (bolaget) ska betala en sanktionsavgift om 950 000 (nionhundra femtiotusen) kronor.

Beskrivning av ärendet

Penningtvätsregelverket¹ gäller bland andra verksamhetsutövare som driver yrkesmässig verksamhet som avser bokförings- och revisionstjänster.²

Bokförings- och revisionstjänster tillhör den så kallade rådgivningssektorn. Rådgivningssektorn löper risk att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism exempelvis genom användning av klientmedelskonton, rådgivning samt godkännande av felaktiga intyg och andra handlingar.³

När det gäller just bokförings- och revisionstjänster löper dessa tjänster risk att utnyttjas för att legitimera illegala transaktioner och regelbrott. Tillvägagångssätt kan exempelvis vara osanna fakturor, felaktiga underlag samt illegala pengar genom dagskassor. Det är en fördel för kriminella att godkännas av en rådgivare som granskat dess underlag.⁴

Bolaget registrerades i Bolagsverkets register mot penningtvätt den 24 november 2010 och bedriver enligt registret följande verksamhet;

¹ Lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen), förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2021:36) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

² 1 kap. 2 § första stycket 19 penningtvättslagen.

³ Brottsförebyggande rådets rapport från 2015 om penningtvätt och annan penninghantering (BRÅ 2015:22) s. 118.

⁴ BRÅ 2015:22 s. 123.

bokföring, redovisning. Bolaget driver verksamhet som omfattas av penningtvättsregelverket och är därför skyldigt att vidta åtgärder för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism i enlighet med regelverket. Tillsynen över att penningtvättsregelverket följs av sådan verksamhet ska utövas av länsstyrelserna i Stockholms, Västra Götalands och Skåne län. Eftersom bolaget har sitt säte i Stockholms län är Länsstyrelsen i Stockholms län tillsynsmyndighet för bolaget.⁵

Den 1 april 2022 förelades bolaget att inkomma med bolagets allmänna riskbedömning och en beskrivning av hur bolaget bedömer de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med bolagets olika typer av kundrelationer (kunders riskprofiler) under tidsperioden den 1 april 2021 till och med den 1 april 2022 (tillsynsperioden). Därtill har Länsstyrelsen begärt in vissa övriga uppgifter avseende tillsynsperioden.

Den 28 april 2022 inkom bolaget med ett yttrande samt bifogade handlingar till Länsstyrelsen. Länsstyrelsen hade kontakt med bolaget per telefon den 2 maj 2022, varefter bolaget gav in ett yttrande den 3 maj 2022. Länsstyrelsen hade återigen kontakt med bolaget per telefon den 3 maj 2022 samt skickade en underrättelse med möjlighet till yttrande till bolaget den 4 maj 2022. Bolaget kom därefter in med handlingar den 18 maj 2022 samt en komplettering den 3 juni 2022. Länsstyrelsen skickade ett föreläggande om att komma in med komplettering till bolaget den 27 oktober 2022, varefter bolaget inkom med ett yttrande samt därtill bifogad handling den 9 november 2022. Den 23 november 2022 skickades en underrättelse med möjlighet till komplettering till bolaget. Bolaget inkom den 30 november 2022 med ett yttrande samt en justerad version av den handling som gavs in den 9 november 2022.

Motivering till beslutet

Allmän riskbedömning

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövare som omfattas av penningtvättsregelverket ska göra en allmän riskbedömning av hur de produkter och tjänster som denne tillhandahåller i sin verksamhet kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Även hur stor risken är för att detta sker ska anges. Verksamhetsutövaren ska särskilt beakta vilka slags produkter och tjänster denne tillhandahåller, vilka kunder och distributionskanaler

⁵ 16 § första och andra styckena förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

som finns och vilka geografiska riskfaktorer som föreligger i verksamheten.⁶ Omfattningen av den allmänna riskbedömningen ska bestämmas med hänsyn till verksamhetsutövarens storlek och art och de risker för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan antas föreligga. Riskbedömningen ska vara utformad på så sätt att den kan ligga till grund för verksamhetens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.⁷ Riskbedömningen ska vara dokumenterad⁸ och utvärderas årligen.⁹

Länsstyrelsens bedömning

Bolaget har den 18 maj 2022 gett in ett dokument med rubriken ”Riskanalys” som enligt bolaget utgör dess allmänna riskbedömning. Dokumentet utgörs av en uppräkningslista av bolagets tillhandahållna tjänster samt bolagets kundstruktur sett utifrån geografi, kontaktform, inriktning och övrigt. I anslutning till varje tjänst eller kundstruktur anger bolaget dels tjänstens/kundstrukturens omfattning, dels risken förknippad med tjänsten/kundstrukturen genom att ange bokstäverna H, M eller L. I anslutning till respektive tjänst uppger bolaget även, som en motivering av den bedömda risken, vad som får förstås vara varningssignaler som bolaget ska vara vaksamt kring. Bolaget uppger exempelvis att bokslut, årsredovisning och affärsrådgivning utgör [REDACTED] av bolagets verksamhet och tilldelar tjänsterna risknivån M, samt uppger som motivering av risken ologiska aktieägartillskott/egna insättningar och felvärderade poster. Det finns även kortfattade kommentarer till bedömningen av risknivån för vissa kundstrukturer.

I dokumentet tilldelar bolaget avsnittet benämnt ”Sammanfattande riskbedömning” risknivån M och uppger som kommentar till slutbedömningen att det ständigt finns en risk för att någon kund skulle försöka sig på olagliga affärer. Bolaget uppger att det därför alltid måste vara uppmärksam på hur dess kunder kommunicerar med bolaget, om det är något som avviker från det normala, om bolaget får tveksamma underlag och så vidare.

Länsstyrelsen bedömer att bolagets allmänna riskbedömning innehåller flera brister. Skälen för detta är följande.

Av förarbeten till penningtvättslagen framgår att den allmänna riskbedömningen ska besvara frågan om och hur verksamhetsutövarens tjänster kan användas för att dölja brottsligt åtkommen egendoms samband med brott eller brottslig verksamhet. Vid bedömningen ska

⁶ 2 kap. 1 § penningtvättslagen.

⁷ 2 kap. 2 § första stycket penningtvättslagen.

⁸ 2 kap. 2 § andra stycket penningtvättslagen.

⁹ 2 kap. 2 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2021:36).

verksamhetsutövaren bland annat beakta möjliga tillvägagångssätt för penningtvätt eller finansiering av terrorism, det vill säga sådana förfaranden som verksamhetsutövaren själv har uppmärksammat eller som den har fått information om från exempelvis tillsynsmyndigheter, brottbekämpande myndigheter eller från samordningsorgan.¹⁰

Länsstyrelsen konstaterar att bolaget har identifierat dess tjänster och angett hur stor risken är att olika typer av tjänster utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Det saknas dock en motiverad analys och bedömning av vilka risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan antas föreligga avseende verksamhetens tjänster, kunder, distributionskanaler, geografiska riskfaktorer och verksamhetsspecifika omständigheter. Det saknas även en motiverad analys och bedömning av hur stor risken är för att de identifierade riskerna inträffar. De kommentarer som bolaget har angett såsom motivering av risknivå bedöms av Länsstyrelsen inte utgöra sådan redogörelse, analys och bedömning av risker som ska återfinnas i den allmänna riskbedömningen enligt penningtvättsregelverket.

Bolaget har i avsaknad av analys och bedömning av hur bolagets tjänster och övriga faktorer, var för sig och i kombination med varandra, kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism saknat förutsättningar för att kunna bedöma hur stor risken är för att detta sker.

Bolaget har, trots att det inte har analyserat eller bedömt risker i verksamheten, bedömt att den sammantagna risken för att bolaget kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism är ”M”, vilket såsom det får förstås innebär en medelhög risk. Länsstyrelsen bedömer att bolaget saknat förutsättningar för att göra en sammanvägd bedömning av hur stor risken är för att de tjänster som tillhandahålls i verksamheten kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Det saknas även en motivering till bolagets bedömning som visar hur bolaget kommit fram till sina slutsatser avseende den sammantagna risken.

Bolaget har vidare i dess komplettering den 30 november 2022 kommit in med en handling med rubriken ”Rutiner för att förhindra penningtvätt” som bland annat innehåller en bedömning av bolagets risknivå för att utnyttjas för penningtvätt. Bolaget beskriver härom vilka tjänster som det tillhandahåller, samt uppger att det är kundernas ekonomiska rådgivare och att bolaget i den rollen är extra känsligt för oseriösa företagare. Det anges vidare att bolaget generellt inom branschen är utsatt för risker att bli indraget i penningtvätt och annan

¹⁰ Prop. 2016/17:173 ”Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism” s. 510.

brottslig verksamhet. Bolaget hänvisar även till handlingens ”bilaga 1” och beskriver att bolaget har rutiner för att bevaka och åtgärda risksituationer enligt bilagan varför bolagets risknivå för att bli utnyttjat för penningtvätt är låg.

Bilaga 1 till handlingen består av en blankett som används för klassificering och bedömning av risken för att bolaget kan bli utnyttjat för penningtvätt. Blanketten består av en mall med olika påståenden avseende bolagets kunder, produkter/tjänster, distributionskanaler, transaktioner i kundernas bokföring samt geografi. De olika påståendena är markerade med röd eller gul färg, varvid framgår att röd färg indikerar hög risk och gul färg indikerar medelhög risk. Bredvid respektive påstående finns en ruta för att besvara påståendet med ”J/N”, som, såsom det får förstås, innebär att bolaget ska besvara om den omständighet som respektive påstående avser föreligger i verksamheten. Bolaget har inte fyllt i svar för något påstående. Längst ned i blanketten har bolaget dock, vid rubriken ”Sammanfattande riskbedömning: Hög (H), Medel (M), Låg (L)” fyllt i risknivån ”L”. Av blanketten framgår vidare att datum för uppgifter varit den 1 januari 2016.

Länsstyrelsen konstaterar att bolaget i yttrandet den 9 november 2022 uppgett att det är den handling som gavs in den 18 maj 2022 som utgör bolagets allmänna riskbedömning. Länsstyrelsen bedömer dock, oaktat det ovan angivna, att det som anges i handlingen som gavs in den 30 november 2022 inte ändrar myndighetens bedömning som framgått ovan. Även i handlingen med rubrik ”Rutiner för att förhindra penningtvätt” samt i bilaga 1 till handlingen saknas en motiverad analys och bedömning som visar hur bolaget kommit fram till sina slutsatser om vilka risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan antas föreligga avseende verksamhetens tjänster, kunder, distributionskanaler och geografiska riskfaktorer samt verksamhetspecifika omständigheter.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att bolagets allmänna riskbedömning inte uppfyller de krav som följer av penningtvättslagen. Bolaget har inte gjort någon faktisk redogörelse, analys och bedömning av de riskfaktorer som anges i penningtvättslagen. Det vill säga, det saknas en systematisk genomgång och motiverad bedömning av hur bolagets tjänster, med beaktande av bolagets kunder, distributionskanaler, geografiska riskfaktorer och andra verksamhetspecifika omständigheter, kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism samt hur stor risken är för att detta sker.

Bolaget har således inte vidtagit lämpliga åtgärder för att identifiera, analysera och bedöma riskerna - hot och sårbarheter - med verksamhetens tjänster och övriga faktorer.

Syftet med den allmänna riskbedömningen är att bedöma om och hur bolagets tjänster kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsens bedömning är att bolaget inte har gjort en allmän riskbedömning i enlighet med kraven i penningtvättslagen varför bolaget saknar insikt om hur verksamhetens tjänster kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen bedömer att avsaknad av en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning av verksamheten utgör en synnerligen allvarlig överträdelse av penningtvättsregelverket. Detta särskilt med hänsyn till att bolagets allmänna riskbedömning ska ligga till grund för verksamhetens riskbedömning av kunder samt rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder som bolaget ska vidta för att minska risken att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Bolagets rutiner och riktlinjer för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism ska således skapas utifrån en relevant, uppdaterad och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning av verksamheten. Bolaget har inte genomfört någon adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning av verksamheten i enlighet med kraven i penningtvättslagen under tillsynsperioden. Länsstyrelsens bedömning är att bolaget därigenom har löpt en avsevärt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Riskbedömning av kunder

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska bedöma den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med dennes kunder. Kundens riskprofil ska bestämmas med utgångspunkt i den allmänna riskbedömningen och verksamhetsutövarens kännedom om kunden. Kundens riskprofil ska följas upp under pågående affärsförbindelse och korrigeras när det finns anledning till det.¹¹

Vid riskklassificeringen av en kund ska verksamhetsutövaren bland annat beakta faktorer som kan tyda på låg respektive hög risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som framgår av penningtvättslagen.¹² Omständigheter som tyder på låg respektive hög risk kan ha betydelse vid riskklassificeringen av kunden och således också vid bedömningen av hur omfattande kundkännedomsåtgärder som behövs för att kunna hantera risken. Varje kund ska efter en

¹¹ 2 kap. 3 § penningtvättslagen.

¹² 2 kap. 4-5 §§ penningtvättslagen.

helhetsbedömning tilldelas en egen riskkvalificering och åtgärder för att motverka riskerna ska anpassas individuellt för varje kund.¹³

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har ovan bedömt att bolaget saknar en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning. I avsaknad av en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning saknas förutsättningar för att bestämma kundens riskprofil. Detta med beaktande av att kundens riskprofil bland annat ska bestämmas med utgångspunkt i bolagets allmänna riskbedömning.¹⁴

Som svar på Länsstyrelsens begäran att bolaget ska beskriva hur bolaget bedömer de risker som kan förknippas med olika kundrelationer (kunders riskprofiler) har bolaget hänvisat till att det använder ett dokument med mallar vid riskbedömningen av dess kunder. Bolaget redogör vidare i yttrandet den 18 maj 2022 för att riskbedömningen av bolagets kunder sker per bransch och därefter individuellt. I yttrandet beskriver bolaget vilka kundgrupper det har utifrån bransch samt bolagets bedömning av vilken risknivå respektive kundgrupp förknippas med. Av yttrandet framgick dock inte hur bolaget därefter gör en individuell riskbedömning av sina kunder.

Efter att Länsstyrelsen förelagt bolaget att komma in med en komplettering avseende bland annat bolagets individuella riskbedömning av kunder har bolaget inkommit med ett svar den 9 november 2022. Bolaget uppger i svaret att det under tillsynsperioden, för varje enskild kund, har gjort en bedömning av de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med kundrelationen. Tillvägagångssättet för bolagets kunder har enligt bolaget varit att bolaget fyllt i en mall för varje enskild kund där bolaget gör en kundkänedom. Bolaget uppger vidare att det gör en riskbedömning där bolaget identifierar verksamhetspecifika omständigheter, kundtyp, bransch, geografiskt område, distributionskanal, transaktionstyper med mera. Vidare framgår att bolaget bedömer de risker som finns förknippade med den aktuella kundrelationen med utgångspunkt i bolagets allmänna riskbedömning och att det sedan sammanfattar detta till en allmän riskbedömning för den enskilda kunden. Ifylld mall dokumenteras i bolagets kundmapp.

Som framgått ovan menar bolaget att det, vid riskbedömningen av kunder, har använt sig av ett dokument med mallar. Bolaget har även kommit in med nämnda dokument den 28 april 2022. Mallarna i dokumentet består av olika formulär med frågor eller påståenden som,

¹³ Prop. 2016/17:173 s. 259.

¹⁴ Prop. 2016/17:173 s. 512.

såsom det får förstås, ska besvaras när bolaget vidtar åtgärder för kundkännedom för en kund, riskbedömer kunden, bedömer misstänkt penningtvätt och finansiering av terrorism samt omprövar uppdrag.

Av mallen med rubrik ”150.5 Riskbedömning av kund”, som återfinns i ovan angivet dokument, framgår att mallen används för att bedöma risken för penningtvätt hos en enskild kund baserat på den allmänna riskbedömningen och den kunskap som finns om den aktuella kunden och kundens bransch. Syftet uppges vara att göra en riskbedömning av den enskilda kunden och att kunden tilldelas en så kallad riskprofil. Av mallen framgår att en redogörelse ska göras för de förhållandena - utifrån företagets produkter/tjänster, kundstock, eventuell kontanthandel, omsättning, verksamhetsställen, styrelse och revisor - som indikerar på låg respektive hög risk. I övrigt består mallen av frågor om kundens verksamhet, kundens produkter/tjänster, kundens transaktioner, kundens geografi och kundens interna/externa kontroller. Frågorna besvaras med ja/nej-svar samt en kryssruta för om bilaga finns eller ej. Däremot framgår inte vad exempelvis ett eventuellt ja-svar på respektive fråga resulterar i för risk. I kommentarer till mallen framgår även vissa exempel på faktorer som kan indikera förhöjd risk och verksamhetstyper som kan förknippas med hög risk. Längst ned i mallen ges slutligen möjlighet att ange en sammanfattande riskbedömning av kunden som antingen är låg, medel eller hög risk. Det går även att ange vem som utvärderat kundens enskilda riskbedömning och vilket datum som bedömningen utfördes.

Länsstyrelsen konstaterar vidare att det av mallen ”150.4 Kundkännedom”, i en kommentar till en ruta vari bolaget ska ange uppgift om kundens etableringsort, framgår att risken för att kundrelationen ska förknippas med penningtvätt eller finansiering av terrorism anses vara hög om kunden är etablerad i ett land utanför EES som är klassat som ett högriskland.

Utöver vad som framgått ovan uppger bolaget vidare, i handlingen med rubriken ”Rutiner för att förhindra penningtvätt” i avsnittet benämnt ”4 NYA UPPDRAG – KUNDKÄNNEDOM OCH RISKBEDÖMNING”, bland annat följande. För att riskbedömningen ska bli fullständig analyserar bolaget kundens egna kunder, produkter/tjänster och andra faktorer som bolaget använder som ”varningssignaler”, exempelvis transaktioner (kontanthantering) och distributionskanaler (fysiska möten med kunden eller på distans). Av handlingen framgår vidare vissa exempel på verksamheter som enligt bolaget har hög risk att utnyttjas för penningtvätt. Bolaget uppger att det använder checklisten ”Bedömning av risknivå för penningtvätt” när det arbetar med risknivån. Länsstyrelsen har, i den underrättelse som skickades till bolaget den 23 november 2022, uppgett att myndigheten förstår det som att den

checklista som avses är mallen med rubrik ”150.5 Riskbedömning av kund” som redogjorts för ovan. Bolaget uppger i dess yttrande den 30 november 2022 att det instämmer i Länsstyrelsens bedömning i denna del.

I handlingen med rubriken ”Rutiner för att förhindra penningtvätt” hänvisar bolaget även till bilagorna 2 och 3 till handlingen. Bilagorna innehåller schematiska bilder över riskbedömningen av kunder, varav bilaga 2 innehåller en översiktsbild över riskbedömningsprocessen och bilaga 3 innehåller en klassificering av risker avseende kunder, produkter/tjänster, distributionskanaler, transaktioner, geografi samt företaget. För respektive faktor framgår tre alternativ som markerats med röd, gul eller grön färg, som, såsom Länsstyrelsen förstår det, indikerar hög, medelhög respektive låg risk. Av de ingivna handlingarna framgår dock inte om och i sådana fall hur riskklassificeringen av faktorerna i bilaga 3 påverkar bolagets riskbedömning av kunder.

Vad gäller uppföljning av kundernas riskprofiler uppger bolaget i dess yttrande den 9 november 2022 att det, då kundkännedomen ska hållas aktuell, gör en förnyad genomgång av kunden på samma sätt som vid den inledande kundkännedomsprocessen vid behov, dock minst en gång per år. Det framgår vidare att kundens transaktioner bedöms och beaktas i den löpande övervakningen. Vidare gör bolaget avstämningar, stickprov, rimlighetsbedömningar och utredningar vid avvikelser. Enligt bolaget sätts omfattningen av övervakningen i relation till kundens riskprofil och de tjänster som kunden erhåller. Bolaget uppger att den löpande övervakningen kan resultera i avvikelser som medför att kundens riskprofil behöver omprövas och nya åtgärder måste sättas in.

Det framgår vidare av dokumentet ”Rutiner för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism”, i avsnittet ”5 BEFINTLIGA UPPDRAG – FORTLÖPANDE UPPFÖLJNING”, att bolaget löpande följer upp kunders risknivå. Av handlingen framgår även att förändringar i till exempel en kunds produkter, tjänster, geografiska placering och transaktionsmönster kan innebära en förändrad risknivå. Enligt bolaget använder det checklistan ”Omprövning av uppdrag” vid arbetet med att löpande följa upp uppgifter om kunden. Checklistan uppdateras minst en gång per år eller så snart en förändring eller händelse påkallar det. Länsstyrelsen har, i den underrättelse som skickades till bolaget den 23 november 2022, uppgett att myndigheten förstår det som att den checklista som avses är mallen med rubrik ”315.1 Omprövning av uppdrag” som gavs in den 28 april 2022. Bolaget uppger i dess yttrande den 30 november 2022 att det instämmer i Länsstyrelsens bedömning i denna del.

Av mallen med rubrik ”315.1 Omprövning av uppdrag” framgår att den används för att dokumentera omprövning av uppdraget om omprövningen inte dokumenterats på annat ställe. Mallen består i huvudsak av ett antal bedömningspunkter som kan besvaras med ett ja/nej-svar samt kommenteras. Bedömningspunkterna rör regeluppfyllnad, kundens verksamhet, bolagets resurser, uppdragsgivaren och övrigt. I slutet av mallen finns det möjlighet att fatta beslut om uppdraget i fråga ska behållas eller inte. Beslutet tas genom att fylla i ett ja/nej-svar.

Länsstyrelsens bedömning är att bolagets redogörelser enligt ovan inte är tillräckliga. Som framgått uppger bolaget att bedömningen av varje kund sker enligt de ingivna mallarna. Vidare ska bedömningen ske per bransch och därefter individuellt, varom bolaget även beskriver vissa omständigheter som det beaktar vid riskbedömningen. Det går dock inte att utläsa *hur* bedömningen av den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med bolagets kunder går till. Av de ingivna handlingarna framgår inte vilken avvägning som görs vid bestämmande av huruvida kunden förknippas med låg, medelhög eller hög risk utifrån den inhämtade informationen om kunden. Bolaget har inte heller ställt upp vilka kriterier som finns för riskklassificeringen som gör att kunden får en viss riskprofil, utöver att risken med kundrelationen ska bedömas som hög om kunden är etablerad i ett högriskland.

Länsstyrelsen bedömer vidare att det inte framgår *hur* kundernas riskprofiler löpande följs upp och ändras när det finns anledning till det under pågående affärsförbindelse. Skäl för en ändring av kundens riskprofil kan föreligga när verksamhetsutövaren får kännedom om nya uppgifter avseende kunden vid den fortlöpande uppföljningen, övervakning eller på annat sätt. Såsom Länsstyrelsen bedömt ovan har bolaget inte ställt upp kriterier för riskklassificering. Det går heller inte av mallen ”315.1 Omprövning av uppdrag” att utläsa *hur* bedömningen av den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med bolagets kunder går till. Det som i övrigt framgår av handlingarna i ärendet ändrar inte Länsstyrelsens bedömning i denna del.

Mot bakgrund av att bolaget inte har redogjort för *hur* bedömningen av kunders riskprofiler sker och att detta heller inte går att utläsa av handlingarna i ärendet är Länsstyrelsens bedömning att bolagets kunder inte tilldelas verksamhetsanpassade riskprofiler i enlighet med kraven i penningtvättslagen.

Riskklassificeringen av kunder syftar till att avgöra i vilken nivå, låg, normal eller hög, som kunden ska placeras. Därefter ska bolaget bestämma omfattningen av de kundkännedomsgärder som krävs för att

hantera risken kopplad till kunden. Detta innebär att varje kund efter en helhetsbedömning ska tilldelas en egen riskklassificering och att åtgärderna för att motverka riskerna ska anpassas individuellt för varje kund.

Länsstyrelsens bedömning är, med hänsyn till betydelsen av att kunder ska tilldelas riskprofiler, att bolaget genom att inte tilldela sina kunder verksamhetsanpassade riskprofiler har löpt ökad risk för att bli utnyttjat för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Val av ingripande

Gällande bestämmelser

Vid en överträdelse får tillsynsmyndigheten ingripa mot en verksamhetsutövare genom att utfärda ett föreläggande om att göra rättelse eller, vid överträdelser som inte är ringa, genom ett beslut om sanktionsavgift. Om överträdelsen är allvarlig, upprepad eller systematisk får tillsynsmyndigheten förelägga verksamhetsutövaren att upphöra med verksamheten.¹⁵ Länsstyrelsens förelägganden får förenas med vite.¹⁶

Vid valet av ingripande ska tillsynsmyndigheten ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till skador som har uppstått och graden av ansvar.¹⁷ I försvårande riktning ska det beaktas om verksamhetsutövaren tidigare har begått en överträdelse.¹⁸ I förmildrande riktning ska det beaktas om (1) verksamhetsutövaren i väsentlig utsträckning genom ett aktivt samarbete har underlättat tillsynsmyndighetens utredning, och (2) om verksamhetsutövaren snabbt upphört med överträdelsen sedan den anmälts till eller påtalats av tillsynsmyndigheten.¹⁹

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har inom ramen för tillsynen undersökt hur bolaget efterlevt delar av kraven i penningtvättsregelverket. Länsstyrelsens utredning visar att bolaget har brustit när det gäller väsentliga delar av penningtvättsregelverket.

Det riskbaserade förhållningssätt som penningtvättsregelverket bygger på innebär att bolaget ska vidta åtgärder som står i proportion till de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som det är utsatt för.

¹⁵ 7 kap. 11 § penningtvättslagen.

¹⁶ 7 kap. 24 § penningtvättslagen.

¹⁷ 7 kap. 13 § första stycket penningtvättslagen.

¹⁸ 7 kap. 13 § andra stycket penningtvättslagen.

¹⁹ 7 kap. 13 § tredje stycket penningtvättslagen.

Det är därmed centralt att den allmänna riskbedömningen är utformad specifikt utifrån de risker som finns i bolagets verksamhet och att det finns en tydlig koppling mellan riskbedömningen och de åtgärder som vidtas för att motverka identifierade risker. Samtliga led i verksamhetsutövarens arbete mot penningtvätt och finansiering av terrorism hänger således ihop med – och knyts samman av – det riskbaserade förhållningssättet.

Länsstyrelsen konstaterar att bolaget saknat en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning, vilket innebär att bolaget brustit i dess grundläggande skyldigheter enligt penningtvättsregelverket. Enligt Länsstyrelsens bedömning utgör avsaknaden av en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning en överträdelse av synnerligen allvarlig art. Detta med anledning av att bolaget därmed saknat en allmän riskbedömning som kunnat läggas till grund för verksamhetens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Oaktat vad som ovan anförts bedömer Länsstyrelsen att även bolagets rutiner och riktlinjer för att bedöma kunders riskprofiler har varit bristfälliga vilket medfört att bolaget inte tilldelat sina kunder verksamhetsanpassade riskprofiler.

I förmildrande riktning ska vägas in om bolaget i väsentlig mån har underlättat Länsstyrelsens utredning. Av förarbetena till penningtvättslagen framgår att det bör krävas att verksamhetsutövaren självant för fram viktig information som myndigheten inte redan förfogar över.²⁰ Därtill ska hänsyn tas till om bolaget snabbt har upphört med överträdelsen sedan den anmälts eller påtalats av tillsynsmyndigheten. Några skäl i förmildrande riktning har enligt Länsstyrelsens bedömning inte framkommit.

Avsaknaden av en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning utgör en synnerligen allvarlig överträdelse av penningtvättsregelverket som har ökat risken avsevärt för att bolaget kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Bristerna i bolagets riskklassificering av kunder utgör även dessa allvarliga överträdelser av penningtvättsregelverket som har ökat risken för att bolaget kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Bristerna har förelegat under hela tillsynsperioden.

Vid en sammantagen bedömning av omständigheterna i ärendet gör Länsstyrelsen bedömningen att ett ingripande ska ske genom ett beslut om sanktionsavgift.

²⁰ Prop. 2016/17:173 s. 555.

Sanktionsavgiftens storlek

Gällande bestämmelser

Sanktionsavgiften för en verksamhetsutövare som är en juridisk person ska som högst fastställas till det högsta av (1) två gånger den vinst som verksamhetsutövaren gjort till följd av överträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller (2) ett belopp i kronor motsvarande en miljon euro.²¹ Särskild hänsyn ska tas till de förmildrande och försvårande omständigheterna som framgår av 7 kap. 13 § penningtvättslagen samt till den juridiska personens finansiella ställning och, om det går att fastställa, den vinst som gjorts till följd av överträdelsen.²²

Länsstyrelsens bedömning

Den eventuella vinst som bolaget kan ha gjort till följd av överträdelser av penningtvätsregelverket går inte att fastställa. Länsstyrelsen har därför att fastställa sanktionsavgiften till ett belopp mellan 5 000 kronor och en miljon euro, som nu motsvarar cirka 10 855 000 kronor.

Av förarbeten framgår att sanktionsavgiftens storlek bör, som allmän utgångspunkt, stå i proportion till *överträdelsens allvarlighet*.²³

Länsstyrelsen har konstaterat att bristerna i efterlevnaden av penningtvätsregelverket till större delen är av synnerligen allvarlig art. Detta eftersom bolaget i avsaknad av en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning och tillräckliga rutiner och riktlinjer för riskklassificering av kunder som penningtvätsregelverket kräver att verksamhetsutövare ska ha i sin verksamhet saknat förutsättningar för att kunna förebygga, upptäcka och rapportera penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har därmed löpt en avsevärt ökad risk att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen beaktar även att överträdelserna ligger inom bolagets kontroll och har pågått under hela den granskade perioden (ett år), vilket får anses vara en förhållandevis lång tid. Sammantaget är detta omständigheter som enligt Länsstyrelsens mening talar i försvårande riktning vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek.

Bolaget har även, genom att inte ha följt penningtvätsregelverket, främjat osund konkurrens på marknaden. Länsstyrelsen beaktar således att bolagets bristande regelefterlevnad kan ha inneburit fördelar för

²¹ 7 kap. 14 § första stycket penningtvättslagen.

²² 7 kap. 16 § penningtvättslagen.

²³ Prop. 2016/17:173 s. 556.

bolaget jämfört med konkurrenter som följt penningtvättsregelverket och därigenom lagt både tid och resurser på att efterleva regelverket.

Vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek ska hänsyn även tas till den juridiska personens finansiella ställning. Med finansiell ställning avses exempelvis bolagets årsomsättning.²⁴ Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.²⁵ Under räkenskapsåret 2020-07-01 – 2021-06-30 uppgick bolagets nettoomsättning till cirka 20 942 000 kronor. Bolaget har uppgett att 100 % av dess omsättning härrör från den tillsynspliktiga verksamheten.

Vid en samlad bedömning av överträdelsernas karaktär och med hänsyn till bolagets årsomsättning och finansiella ställning, bolagets storlek och art samt andra relevanta omständigheter bestämmer Länsstyrelsen sanktionsavgiften till 950 000 kronor.

Sanktionsavgiften tillfaller staten och faktureras av Länsstyrelsen efter att beslutet har vunnit laga kraft.

Länsstyrelsen erinrar om följande

Länsstyrelsen har förelagt bolaget att skicka in bolagets allmänna riskbedömning och en beskrivning av hur bolaget bedömer de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med bolagets olika typer av kundrelationer (kunders riskprofiler). Därtill har Länsstyrelsen begärt in vissa övriga uppgifter. Det är dessa handlingar och uppgifter som Länsstyrelsen har bedömt inom ramen för detta tillsynsärende. Handlingar och uppgifter som inte avser det material som bolaget förelagts att skicka in men som ändå skickats in av bolaget har inte bedömts inom ramen för detta tillsynsärende.

Tillsynsärendet avslutas genom detta beslut. Skyldighet att ha upprättade, uppdaterade riskbedömningar och rutiner och riktlinjer kvarstår. Länsstyrelsen kan komma att följa upp att verksamheten följer penningtvättsregelverket genom nya tillsynsåtgärder.

Bestämmelser som beslutet grundas på

- 1 kap. 2 § första stycket 19, 2 kap. 1-3 §§ lagen, 7 kap. 1 § första stycket, 10 §, 11 § första stycket, 13-14 §§, 16 §, 21 §, 25 § andra stycket lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

²⁴ Prop. 2016/17:173 s. 411; Prop. 2013/14:228 ”Förstärkta kapitaltäckningsregler” s. 240.

²⁵ Prop. 2016/17:173 s. 357.

- 16 § första och andra styckena förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Ni kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av chef för enheten för förvaltning Adli Assali med jurist Monika Hultén som föredragande. I den slutliga handläggningen har också jurist Frida Berglund medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning förvaltningsrätten

Ni kan överklaga beslutet hos förvaltningsrätten

Om ni inte är nöjda med Länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos förvaltningsrätten.

Hur överklagar vi beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Stockholm antingen via e-post; stockholm@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det förvaltningsrätten som beslutar om tiden kan förlängas.

Ert överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur ni vill att beslutet ska ändras.
- Varför ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Skriv också följande uppgifter, om ni inte tidigare lämnat dem:

- Person- eller organisationsnummer.
- Telefonnummer där ni kan nås dagtid (med undantag för nummer som avser ett hemligt mobilabonnemang som behöver uppges endast om rätten begär det).
- E-postadress.
- Annat som har betydelse för att domstolen ska kunna nå er.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer er överklagan så bör ni bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver ni veta mer?

Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta Länsstyrelsen via e-post, stockholm@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 10 00. Ange diarienummer 16700-2022.